

Huvudman

Fria Läroverken i Sverige AB Org. Nr. 556917–2041
info@laroverken.se

Beslut

Datum 2025-03-25

Dnr SI 2024:9202

Sida 1 (24)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Fria Läroverken Norrköping belägen i Norrköpings kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Fria Läroverken i Sverige AB att senast den **1 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning av behöriga och legitimerade lärare, kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck, extra anpassningar, förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt förebyggande arbete för att skapa studiero. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Fria Läroverken i Sverige AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Fria Läroverken i Sverige AB ska vidta följande åtgärder

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. Det gäller exempelvis svenska som andraspråk på grundskolenivå och tyska på gymnasienivå. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en förteckning över undervisande personal på skolenheten där det framgår lärarnas legitimation och behörigheter samt vilka kurser och/eller ämnen och år som lärarna bedriver undervisning i. Om någon av skollagens undantagsregler är tillämpliga ska även lärarens erfarenhet och utbildning framgå. Huvudmannen ska även redogöra för skälen till att huvudmannen bedömt att en undantagsregel varit tillämpligt för det fall en icke legitimerad och obehörig lärare bedriver undervisning. Huvudmannen ska även redogöra för vilka ansträngningar som vidtagits för att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt ska bedrivas av

lärare som har legitimation och behörighet (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck

2. Se till att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i elevernas utbildning. Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska det framgå i vilka sammanhang, till exempel i vilka program, kurser eller ämnen och år, samt på vilket sätt kunskapsområdet behandlas i elevernas utbildning. (Läroplan för gymnasieskolan [Lgy 11], 1. Skolans värdegrund och uppgifter, Gymnasieskolans uppdrag, 2.1 Kunskaper, 2.6 Rektorns ansvar)

Extra anpassningar

3. Se till att elever, vilka bedömts ha behov av extra anpassningar, ges sådana anpassningar. Rektorn ska följa upp och dokumentera vilka elever som är i behov av extra anpassningar samt följa upp att de ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 5 1 skollagen, Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar)

Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet

4. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga samt utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma arbetssätt och förhållningssätt avseende trygghet, värdegrundsarbete kopplat till språkbruk och beteende och elevhälsans medverkan i arbetet med trygghet. Uppföljningen och analysen ska även omfatta om skolpersonal har förutsättningar och ges det stöd som behövs för att kunna anmäla alla former av kränkande behandling. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade samt genomförda åtgärder. (4 kap. 4 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 5 § skollagen)
5. Se till att skolpersonal, när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den **26 mars 2025 till och med den 25 augusti 2025**. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder även

inkomma med fem kränkingsanmälningar om sådana har gjorts.
(6 kap. 10 § skollagen)

Förebyggande arbete för att skapa studiero

6. Se till att rektorn följer upp elevernas studiero, analyserar vilka hinder som finns för att eleverna ska ha studiero samt, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas. Uppföljningen och analysen ska omfatta personalens gemensamma arbetssätt och förhållningssätt avseende studiero, sammansättningen av elever på de lektioner där flera klasser undervisas tillsammans, medverkan av elevhälsan i arbetet med studiero och rektorns roll i arbetet med studiero. Huvudmannen ska i samband med redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder. (4 kap. 4 § och 5 kap. 3 § skollagen)
7. Se till att vid minst ett tillfälle innan den **8 april 2025** klargöra skyldigheten för personal och elever att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning endast får användas i undervisningen enligt lärarens instruktioner, eller om de utgör extra anpassningar alternativt särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 4 a § skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Fria Läroverken i Sverige AB en anmärkning avseende brist rörande anmälan om behov av utredning av särskilt stöd. Fria Läroverken i Sverige AB ska senast den **1 september 2025** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:9202) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2024 inlett en tillsyn av Fria Läroverken Norrköping belägen i Norrköpings kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Fria Läroverken Norrköping följer gällande bestämmelser om undervisningen bedrivs av behöriga och legitimerade lärare, övergripande kunskapsområden, extra anpassningar, anmälan till rektorn om behov av utredning av särskilt stöd, skolans förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt skolans förebyggande arbete för att skapa studiero.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 12 och 13 februari 2025. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen lärarförteckning framgår att fem av 20 lärare saknar lärarlegitimation samt att 13 av 20 undervisande lärare saknar behörighet för undervisning som de bedriver. Även klassscheman och lärarscheman visar att elever i flera kurser och ämnen undervisas av lärare som saknar lärarlegitimation eller som saknar behörighet i aktuell kurs eller aktuellt ämne. Detta gäller exempelvis kurser eller ämnen i engelska, svenska som andraspråk, matematik, psykologi, filosofi, fysik, naturkunskap, kurser inom

juridik och kurser inom försäljning och handel. Av dokumentationen framgår att det är möjligt att med befintliga lärare på skolenheten ändra tjänstefördelningen så att eleverna i större utsträckning undervisas av lärare som är legitimerade och behöriga i de kurser eller ämnen de undervisar. Exempelvis framgår av lärarförteckningen att en lärare undervisar i svenska som andraspråk på grundskolenivå som läraren saknar behörighet i, trots att behörig lärare i ämnet finns att tillgå på skolan. En annan lärare som undervisar i moderna språk tyska år 1–3 är olegitimerad, trots att det finns en legitimerad lärare i dessa kurser att tillgå på skolan.

Av intervju med rektorn framgår att hen i tjänstefördelningen gällande svenska som andraspråk på grundskolenivå utgått från vad lärarna har undervisat i tidigare och vad som fungerat sedan tidigare. Vidare uppger rektorn att anledningen till att behörig och legitimerad lärare i moderna språk tyska år 1–3 inte undervisar dessa kurser beror på organisatoriska skäl, då denna lärare undervisar elever som går ett introduktionsprogram i andra lokaler. Rektorn uppger att hen är medveten om att det går att göra vissa rockader i tjänstefördelningen för att eleverna i större utsträckning ska ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare. Dock uppger rektorn att hen i vissa avseenden valt att prioritera tryggheten för eleverna som går ett introduktionsprogram i andra lokaler, i stället för att organisera utifrån lärarnas behörigheter.

Vidare framgår av intervju med rektorn att skolan annonserar efter legitimerade och behöriga lärare när behovet uppstår. Dock uppger rektorn att skolan inte annonserat efter legitimerad och behörig lärare i exempelvis svenska som andraspråk på gymnasienivå, filosofi och andra ämnen eller kurser med få timmar.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska 1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och 2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att elever har rätt till en undervisning av god kvalitet och undervisningen ska därför i första hand genomföras av lärare som har utbildning för den undervisning de bedriver. Vidare framgår

undantagssituationer som avser det fall att en lärare som har en utbildning som krävs för att bedriva undervisningen finns att tillgå, men att denna lärare är direkt olämplig att använda med hänsyn till eleverna. Det kan till exempel röra sig om missbruksproblem. Utan detta undantag skulle huvudmannen, om någon annan lärare eller förskollärare som har den utbildning som krävs inte finns att tillgå, inte ha möjlighet att byta ut den olämpliga läraren eller förskolläraren mot en vikarie som saknar sådan utbildning. Av kravet på särskilda skäl framgår att undantaget, liksom i dag, ska tillämpas restriktivt. (prop. 2019/10:165 s. 269 och 652)

I förarbetena till skollagen betonas att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämnes- och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för. (prop. 2019/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenheten brister i att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Tillsynen visar att organiseringen av utbildningen inte utgår från författningarnas krav på att undervisningen ska bedrivas av behöriga och legitimerade lärare. Tillsynen visar att eleverna skulle få undervisning av behöriga lärare i fler kurser eller ämnen om undervisningen i större utsträckning organiserades utifrån lärarnas behörigheter. Att rektorn uppger att hen tagit hänsyn till vad lärare tidigare undervisat i och vad som fungerat tidigare, tryggheten för vissa elever samt att tjänstefördelningen påverkas utifrån organisatoriska skäl, anses inte utgöra särskilda skäl för att frångå kravet på legitimation och behörighet, och påverkar därmed inte Skolinspektionens bedömning. Vidare visar tillsynen att det inte görs tillräckliga ansträngningar för att hitta behöriga och legitimerade lärare på skolenheten, exempelvis i kurser inom svenska som andraspråk och filosofi.

Övergripande kunskapsområden

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck inte behandlas återkommande i elevernas utbildning. Elever som går i år 1 och år 3 på två olika program uppger att kunskapsområdet inte behandlats i utbildningen. Av intervju med lärare framgår att kunskapsområdet behandlas i kurser inom religion och kultur. Enligt lärare finns det ingen plan för hur kunskapsområdet ska behandlas i specifika kurser, och rektorn uppger att det är upp till varje enskild lärare hur kunskapsområdet behandlas i elevernas utbildning.

Vidare framgår av intervju med lärare att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck tidigare behandlats under mentorstiden men att det inte längre görs. Av intervju med lärare och rektorn framgår att representanter för elevhälsan kommer att genomföra en webbutbildning inom området och därefter delge lärarna innehållet i utbildningen. Enligt lärare och rektorn ska mentorerna sedan arbeta med kunskapsområdet under mentorstiden med eleverna.

Av intervju med elever framgår att elever som går introduktionsprogrammet individuellt alternativ (IMA) inte alls känner till begreppet hedersrelaterat våld och förtryck. En lärare uppger att elever som går IMA läser texter som behandlar kunskapsområdet men att eleverna kanske inte uppfattar att de pratar om detta specifika kunskapsområde.

Av informationsinhämtningen från huvudmannen framgår dock att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer behandlas återkommande i elevernas utbildning, dels i lärares undervisning i exempelvis kurserna svenska, hälsopedagogik och samhällsvetenskap, dels under mentorstid. Av informationsinhämtningen framgår att elevhälsan arbetat fram ett material om sexualitet, samtycke och relationer som mentorer arbetar med under mentorstiden.

Rättslig reglering

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande i utbildningen får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck

kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi. (Lgy 11, 1. Skolans värdegrund och uppgifter, Gymnasieskolans uppdrag)

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår vidare att skolan ska ansvara för att varje elev som slutfört ett nationellt program eller ett introduktionsprogram har fått kunskaper om området sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. (Lgy 11, 2.1 Kunskaper)

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår också att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. (Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att arbetet med kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck inte uppfyller författningarnas krav. Tillsynen visar att kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck inte behandlats inom vissa program och att vissa elever därför inte alls har kännedom om kunskapsområdet. Att elever inte har fått kunskaper inom kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck är en brist.

Skolinspektionen bedömer dock att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer behandlas återkommande i elevernas utbildning.

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever och lärare framgår att alla elever i behov av extra anpassningar inte ges det inom ramen för den ordinarie undervisningen. Elever från en klass uppger att flera elever stör undervisningen då de inte helt förstår vad de ska göra under lektionerna. Enligt elever frågar dessa elever inte heller läraren om hjälp. Av intervju med lärare framgår att vissa lärare ger extra anpassningar medan andra lärare i vissa specifika klasser anser sig sakna förutsättningar att kunna ge eleverna de extra anpassningar som de är i behov av. Exempelvis uppger lärare att de inte hinner ge extra anpassningar till alla elever som har behov av det. En lärare uppger att det hade varit bättre att dela upp en av klasserna i två klasser.

Av intervju med rektorn framgår att rektorn följer upp arbetet med extra anpassningar genom undervisningskonferenser, genomgång av elevernas extra anpassningar i ett digitalt system och genom lektionsobservationer. Rektorn uppger att alla elever i behov av extra anpassningar ges detta.

Enligt rektorn har det inte kommit till rektorns kännedom att lärare skulle sakna förutsättningar att ge extra anpassningar till alla elever som är i behov av det i vissa specifika klasser.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen på skolenhetsnivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (4 kap. 3–4 §§ skollagen).

Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd och samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen (Lgy 11, 2.1 Kunskaper).

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgy 11, 2.6 Rektors ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med extra anpassningar på skolenheten. Även om rektorn är av uppfattningen att lärare har förutsättningar att ge alla elever de extra anpassningar som de är i behov av visar intervju med lärare det motsatta. Av tillsynen framgår att vissa lärare inte hinner ge extra anpassningar till alla elever som är i behov av det i vissa specifika klasser.

Att elever inte ges extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen innebär att eleven inte får det stöd som hen har rätt till vilket på sikt riskerar att påverka elevens förutsättningar att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Skolans förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tryggheten på skolan

Elevhälsan och rektorn uppger att det i samtal med elever inte framkommit annat än att elever upplever sig trygga på skolan. Även intervjuade elever uppger att de känner sig trygga på skolan. Dock uppger rektorn att eleverna ofta är högljudda i vissa korridorer, vilket skapar otrygghet för vissa elever. Elever uppger att det är högljutt och "stökigt" i vissa korridorer och vid skåpen på skolan då många elever samlas på samma ställen vid rast, och det är begränsade utrymmen för elever att vistas på. Elever förklarar "stökigt" med att elever uttrycker svordomar, höga ljud, beter sig barnsligt och springer omkring i korridorerna. Av intervju med lärare framgår även att en lärare, som ofta sitter i sitt hemklassrum i nära anslutning till vissa korridorer när hen inte har lektion, hör att det händer mycket i korridorerna.

Av intervjuer med elever framgår att vissa elever på skolan har ett hårt språkbruk och pratar elakt med varandra fast man är vänner. Enligt elever förekommer hårt språkbruk och kränkande behandling främst i klasser som går sitt första år på gymnasiet, men också i enstaka klasser i år 2. Elever berättar även att det finns en viss "machokultur" bland killar i skolan. Att det förekommer ett hårt språkbruk på skolan bekräftas också av intervjuer med elevhälsan, lärare och rektorn. Enligt lärare kan elever uttrycka sig på ett olämpligt sätt där eleverna tycker det är vänskapligt och skämtsamt, men som uppfattas kränkande för en utomstående. Enligt lärare och elevhälsan förekommer att elever uttrycker könsord, grova ord, svordomar och andra nedvärderande kommentarer. Vidare uppger rektorn att det främst är killar som är högljudda. Enligt rektorn har vissa elever en tendens att sätta sig emot kvinnliga lärare på skolan, och enligt rektorn handlar det om kultur och en fråga om värdegrund. Dock uppger rektorn att eleverna inte sätter sig emot kvinnliga lärare i samma utsträckning nu som tidigare.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Av intervjuer med elever, elevhälsan och rektorn framgår att elevernas upplevelse av tryggheten på skolan följs upp genom trygghetsenkäter. Av intervjuer med elever och elevhälsan framgår dock att elevernas svar i trygghetsenkäter är missvisande. Enligt elever beror det på att eleverna får besvara trygghetsenkäterna i slutet av en lektion, varför de bara "klickar i" ett svar för att kunna lämna klassrummet. Elevhälsan uppger att eleverna utifrån detta kommer att få besvara trygghetsenkäter tidigare under lektionen framöver. Vidare framgår av intervju med rektorn att elevernas upplevelse av trygghet också följs upp genom att personal för samtal med

eleverna och tar reda på hur de exempelvis upplever korridorerna och matsalen. Rektorn uppger att tryggheten även följs upp genom observationer och via elevrådet. Elevhälsan uppger att de också går igenom kränkningsärenden, ser över skolans fysiska miljö och erbjuder elever i år 1 introduktionssamtal.

Vidare framgår av intervju med rektorn att resultatet av uppföljningen avseende elevernas trygghet analyseras i ledningsgruppen. Enligt rektorn har identifierade hinder avseende elevernas trygghet resulterat i framtagandet av de åtgärder som framgår av skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2024/25. Bland annat uppger rektorn att skolans skolpsykolog kommer att genomföra en fortbildning för lärare kring bemötande. Enligt rektorn har skolan identifierat att personal behöver situationsanpassa sitt bemötande då elever på skolan är "lättriggade".

Rektorn uppger att ett annat identifierat hinder för att elever ska vara trygga är att det är högljutt och "stökigt" i korridorer, och att elever går in och ut från sina lektioner. Rektorn uppger att skolan utifrån detta har sett över möbleringen av exempelvis sofforna i korridorerna för att dämpa ljudvolymen, något som också bekräftas av elevhälsan. Enligt elevhälsan har det också frigjorts personal i form av två mentorer som rör sig mer i korridorer. Elevhälsan uppger att en utvärdering tillsammans med elever och lärare har visat att det har blivit en lugnare stämning i korridorerna. Dock framgår av intervju med lärare att de önskar att fler vuxna är ute i skolans korridorer när många elever rör sig där samtidigt. Enligt rektorn kommer hen inte i ett första steg utöka vuxennärvaron i skolans korridorer utan snarare säkerställa att lärare låser dörren till klassrummet vid lektionsstart, och se över den fysiska miljön i korridorerna. Rektorn uppger att hen har möjlighet att omfördela personella resurser till korridorer om behovet uppstår.

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framgår att elever på skolan har ett hårt språkbruk. Enligt elevhälsan är skolan medveten om problematiken kring elevernas språkbruk och personalen för dagligen samtal med elever om hur man ska bete sig mot varandra. Även lärare uppger att de tar diskussioner med elever så fort de hör att elever uttrycker sig på ett olämpligt sätt.

Gällande värdegrundsarbete uppger elevhälsan, lärare och rektorn att det finns en likabehandlings- och värdegrundsgrupp (LoV-gruppen) som arbetar med frågor kopplade till värdegrund. Vidare uppger lärare att elevernas mentorer har i uppdrag att diskutera värdegrund under mentorstiden, dock vet inte lärare om detta görs. Enligt lärare har det förts diskussioner om elevernas språkbruk och beteende i forum där personal och rektorn deltagit. Enligt lärare kan lärare göra enskilda insatser kopplat till elevernas språkbruk och beteende. Dock uppger lärare att det inte finns

något pågående riktat värdegrundsarbete som beslutats av skolledningen kring elevernas språkbruk och beteende. Vidare framgår av intervju med rektorn att skolan anordnat en tjejkväll för att diskutera frågor kopplat till bland annat bemötande. Enligt rektorn kommer det även att anordnas en killkväll under vårterminen 2025 utifrån samma syfte. Enligt rektorn gav tjejkvällen effekt i stunden men eleverna har därefter hamnat tillbaka i samma mönster.

Rektorn uppger att rektorn fått förutsättningar av huvudmannen att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet. Dock uppger rektorn att elevernas språkbruk inte i nuläget är ett prioriterat område utan att större åtgärder i stället riktas mot arbetet för att skapa studiero.

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Av intervjuer med elever, elevhälsan och rektorn framgår att kränkande behandling förekommer på skolan och att det främst är verbala kränkningar som förekommer. Enligt rektorn sker kränkningar i kompiskonstellationer där elever uttrycker saker till varandra på skämt. Rektorn uppger att kränkningar även sker på sociala medier, varför skolan anordnade en tjejkväll för att prata om bemötande.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att alla fall av kränkande behandling inte anmäls till rektorn. Lärare uppger att de skulle behöva göra 100 anmälningar per dag om personal skulle anmäla allt som elever säger. Lärare uppger att om eleverna använder ett hårt språkbruk så uppmärksammas mentorn och rektorn om detta. Enligt lärare och rektorn anmäls allvarliga fall av kränkande behandling men alla verbala kränkningar anmäls inte till rektorn. Lärare uppger att de också gör en anmälan till rektorn i det fall att en elev vid upprepade tillfällen uttrycker sig på ett kränkande sätt. Dock framgår i intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn att skolpersonal agerar när en elev utsätts för kränkande behandling genom att vidta åtgärder i stunden. Vidare framgår av intervjuer med elevhälsan och rektorn att alla fall av kränkande behandling inte kommer till personalens kännedom. Enligt elevhälsan finns det elever som upplever sig utsatta för kränkande behandling utifrån den skolmiljö och utifrån det språkbruk som eleverna har. Enligt rektorn behöver skolan arbeta mer samlat kring kränkande behandling på en övergripande nivå, snarare än att gå in i varje enskilt fall. Dock uppger rektorn att studiero är ett mer prioriterat område på skolan, och enligt rektorn kommer insatser för studiero även skapa en ökad trygghet för eleverna.

Rättslig reglering*Förebyggande arbete för att skapa trygghet*

Av skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet (5 kap. 3 § skollagen). Av skollagen framgår vidare att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att det är huvudmannen som ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet. I detta ingår att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett sådant arbete. Huvudmannen måste bland annat se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet ska kunna tillförsäkras alla elever. Vidare ska huvudmannen se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Ett förebyggande arbete innebär bland annat att skolor och huvudmän följer upp elevernas trygghet. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. (prop. 2021/22:160 s. 229)

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att ett arbete för trygghet är närmare sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och motverka kränkningar och att det finns ett främjande arbete med normer och värden. Det är viktigt att arbetet med detta sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt. Som framgår av avsnitt 4 i propositionen är det också viktigt att arbetet med detta inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det gäller således att se till att elever är trygga både i undervisningen och under övriga delar av skoldagen. (prop. 2021/22:160 s. 41)

Det framgår även att på motsvarande sätt innebär ett förebyggande arbete för trygghet att skolan identifierar och undanröjer hinder i syfte att se till att eleverna är trygga under hela sin skoldag och därigenom har goda möjligheter till utveckling och lärande. Betydelsefulla delar i det

förebyggande arbetet är hur skolan arbetar med normer och värden, inklusive jämställdhet, bland annat genom att främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas (prop. 2021/22:160 s. 46). Av förarbetena till skollagen framgår vidare att det förebyggande arbetet behöver inriktas mot bland annat sådana problem, till exempel genom att synliggöra bakomliggande normer och förhållningssätt och konsekvent markera mot beteenden som inte är acceptabla. Det är viktigt att all personal har ett gemensamt förhållningsätt som ger eleverna förutsägbarhet i deras vardag samt att eleverna kan lita på att alla vuxna i skolan agerar vid olika former av kränkningar. (prop. 2021/22:160 s. 47.)

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet (Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar).

Det framgår vidare att alla som arbetar i skolan ska aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper (Lgy 11, 2.2 Normer och värden).

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Av skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § första och andra stycket skollagen)

Av skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget (6 kap. 5 § skollagen).

Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt medverka till att motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. (Lgy 11, 2.2 Normer och värden)

Skolinspektionens bedömning

Förebyggande arbete för att skapa trygghet

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna trygghet. Trots att elever i intervju uppger att de känner sig trygga på skolan har Skolinspektionen genom intervjuer fått en bild av att det finns brister i skolans förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet. Bland annat visar tillsynen att det förekommer ett hårt språkbruk, att det finns en problematik kopplat till elevernas beteende samt att alla fall av verbala kränkningar inte anmäls till rektorn.

Ett förebyggande arbete innefattar att följa upp och kartlägga nuläget, analysera behov som finns i verksamheten och att identifiera hinder som finns för att elever ska vara trygga samt genomföra åtgärder för att undanröja sådana hinder.

Av tillsynen framgår att verksamheten följer upp och analyserar resultatet av elevernas upplevelse av tryggheten på skolan, och skolan har utifrån vissa identifierade hinder vidtagit åtgärder för att eleverna ska vara trygga. Detta gäller exempelvis åtgärder för att tillförsäkra eleverna en säker miljö i vissa korridorer på skolan.

Dock visar tillsynen att verksamheten inte vidtagit några riktade åtgärder gällande elevernas språkbruk och beteende, trots att dessa omständigheter identifierats som ett hinder för att tillförsäkra eleverna trygghet. Tillsynen visar att ett hårt språkbruk förekommer på skolan där elever uttrycker grova ord, svordomar och andra nedvärderande kommentarer. Av intervjuer framgår att kränkande behandling sker i kompiskonstellationer där elever säger olämpliga saker till varandra på skämt. Det framgår även att det finns en viss machokultur bland vissa killar på skolan, och att det förekommer att elever tenderar att gå emot kvinnliga lärare på skolan. Skolinspektionen bedömer att skolan i vissa avseenden vidtagit åtgärder i det förebyggande arbetet för att skapa trygghet. Exempelvis framgår att personal kontinuerligt pratar med elever om språkbruk och beteende när situationer uppstår samt att skolan anordnat en tjejkväll och kommer att anordna en killkväll för att prata om beteende och bemötande. Dock är rektorn av uppfattningen att tjejkvällen enbart gav effekt i stunden och ingen långsiktig effekt utifrån hur elever beter sig mot varandra. Vidare framgår att skolan inte vidtagit några ytterligare riktade åtgärder utifrån den problematik som finns på skolan avseende elevernas språkbruk och beteende. Av intervjuer framgår att det inte genomförs något riktat värdegrundsarbete avseende språkbruk och beteende, och rektorn uppger att elevernas språkbruk inte är det mest prioriterade området som skolan arbetar med. Skolinspektionens bedömning är att de åtgärder som har vidtagits avseende värdegrundsarbete kopplat till språkbruk och beteende

har varit kortsiktiga och generella till sin karaktär snarare än att de utgår från verksamhetens behov.

Arbetet med att motverka kränkande behandling

Vidare bedömer Skolinspektionen att skolpersonal inte anmäler alla fall av kränkande behandling till rektorn. Tillsynen visar att personalen inte anmäler alla fall av verbala kränkningar som sker på skolan.

Att rektorn och huvudmannen genom anmälningar får kännedom om kränkande behandling som sker på skolenheten är centralt för deras möjlighet att följa upp och analysera eventuella mönster och utifrån detta kunna vidta åtgärder för att motverka fortsatt kränkande behandling. Då ett identifierat hinder mot tryggheten på skolenheten är just att elever uttrycker grova ord, nedsättande kommentarer och kränkningar finner Skolinspektionen det särskilt angeläget att alla uppgifter om kränkande behandling anmäls till rektorn för vidare anmälan till huvudmannen. Att det finns fungerande arbetssätt för att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling är också en viktig del i det förebyggande arbetet för att skapa studiero

Vad gäller personalens skyldighet att agera när en elev blir utsatt för kränkande behandling framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav.

Skolans förebyggande arbete för att skapa studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Studieron på skolan

Av intervjuer med elever framgår att studieron varierar i de olika klasserna, där vissa elever upplever en god studiero medan andra elever upplever att studieron inte är bra. Elever uppger att det är stora problem på vissa program och år. Enligt elever grundar sig problematiken i att elever inte respekterar lärarna, inte lyssnar på lärarna och går in och ut från klassrummet. Elever berättar att det också är "stökigt" inne i klassrummet på så sätt att elever kastar skolmaterial på varandra, pratar och skrattar, och kommer med ursäkter till att få använda sina mobiltelefoner.

Att studieron är mindre god i vissa specifika klasser bekräftas även av intervju med lärare. Enligt lärare beror problemen med studiero i vissa klasser på att det är hög ljudvolym i klassrummet, att elever triggas av varandra och har svårt att komma ner i varv samt att elever tappas fokus. I en annan klass berättar lärare att elever kommer för sent till lektionerna, att elever inte har med sig material och stjälar varandras läroböcker. Att elever kommer för sent till lektioner eller går ut och in i klassrummet under

lektionstid bekräftas också av Skolinspektionens lektionsobservationer. En lärare uppger även att det är mindre god studiero på lektioner där två klasser undervisas tillsammans. I intervju med rektorn framgår att rektorn inte har kännedom om att det skulle vara stökigt på lektioner där klasser undervisas tillsammans.

Vidare framgår av intervju med lärare att det är stökigt i vissa korridorer, och att elever tar med sig ett korridorsbeteende in i klassrummet. Enligt lärare förekommer det att elever i korridorerna jagar varandra, brottas, skriker och uttrycker grova och fula ord. Lärare uppger att det ibland är så pass stökigt i vissa korridorer att lärare, som har sina klassrum i nära anslutning till korridorerna, har svårt att genomföra sin undervisning.

Skolans förebyggande arbete för att skapa studiero

Av intervju med rektorn framgår att elevernas upplevelse av studiero följs upp på olika sätt och i olika forum: dels under undervisningskonferenser, i elevråd, LoV-gruppen och vid lektionsbesök, dels genom trygghetsenkäter och andra enkäter som genomförs på skolenheten. Enligt rektorn tar skolan reda på elevernas, lärarnas och rektorns upplevelse av studiero i uppföljningen.

Vidare framgår av intervju med rektorn att analysen av resultatet av uppföljningen avseende studiero visat på flera hinder som finns i arbetet med studiero. Rektorn uppger bland annat att det varierar hur skickliga lärare är i arbetet med att upprätthålla studiero. Enligt rektorn finns det lärare som tillämpar konsekvenstrappan vid ordningsstörande beteende men också de lärare som ger elever fler chanser innan det blir en faktisk konsekvens av det ordningsstörande beteendet. Även elever uppger att det varierar vad lärare gör i det fall att en elev stör studieron. Enligt elever kan lärare vara mer eller mindre stränga, och några elever uppger att vissa lärare inte säger till när elever stör studieron.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att skolan har gemensamma strukturer för undervisning, regler för användning av mobiltelefoner och specifika regler för vissa klasser. Dock framgår av intervjuer med rektorn och lärare att detta inte följs av samtliga lärare. Lärare berättar att de försökt införa gemensamma regler, som exempelvis fasta klassrumsplaceringar och kvarsittning vid ordningsstörande beteende, i vissa klasser där studieron är problematiskt. Dock uppger lärare att fasta klassrumsplaceringar inte tillämpats av samtliga lärare i praktiken i alla kurser. Enligt rektorn följer inte samtliga lärare det som skolan kommit överens om, som exempelvis fasta klassrumsplaceringar i vissa specifika klasser. Enligt rektorn tas frågor kopplade till arbetet med studiero upp under varje arbetsplatsträff.

Av inkommen dokumentation samt av intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår att skolan har regler för användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning i undervisningen. Elever uppger att det varierar huruvida lärare samlar in elevernas mobiltelefoner eller inte. Enligt elever får vissa elever ha sina mobiltelefoner på sig om det inte blir ett störningsmoment. Andra elever uppger att det förekommer att elever under lektioner använder sina mobiltelefoner till annat än undervisningen, och att det skiljer sig om lärare tar ifrån eleven mobiltelefonen eller inte. Enligt rektorn följs inte regler kring användandet av mobiltelefoner i undervisningen av samtliga lärare och elever. Rektorn berättar att elever tar sina mobiltelefoner från mobillådan inne i klassrummet, och att det då kan bli oroligt i klassrummet. Att elever tar sina mobiltelefoner från mobillådan bekräftas även av Skolinspektionens lektionsobservationer. Av lektionsobservation framgår att elever tar paus vid olika tider, och i samband med det hämtar sina mobiltelefoner från mobillådan. När elever sedan kommer tillbaka till klassrummet lämnar de inte tillbaka sina mobiltelefoner. Av lektionsobservation framgår vidare att enstaka elev använder sin dator till annat än undervisning under lektionstid.

Vidare framgår av intervju med rektorn att skolan identifierat flera hinder som påverkar studieron, exempelvis att elever inte har med sig material eller datorn till sina lektioner, att det är hårt att få betyget F, låg studiemotivation och att elever har arbeten vid sidan av sina studier. Även lärare uppger att elever har låg studiemotivation men också att elever har begränsade läskunskaper. Enligt lärare har det i tre olika tester visat att flera elever i år 1, år 2 och till viss del år 3 är lässvaga och att samtliga lärare utifrån resultatet behöver arbeta mer språkutvecklande.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att skolan vidtagit vissa åtgärder för att undanröja identifierade hinder i arbetet med studiero. Enligt lärare har riktade åtgärder i specifika klasser genom gemensamma regler bidragit till tillfälligt bättre studiero. Vidare uppger lärare att skolan fört diskussioner under klassrådskonferenser för de klasser som är problematiska och också genomfört föräldramöten i en av klasserna. Enligt lärare har åtgärderna bidragit till tillfälligt bättre studiero men problemen har sedan kort därefter återkommit. Lärare uppger att de tagit upp med rektorn att de önskar mer vuxennärvaro under elevernas raster på grund av miljön i korridorerna.

Rektorn uppger att riktade åtgärder vidtagits i vissa specifika klasser: några lektioner har bemannats med två lärare, gemensamma regler har införts i vissa specifika klasser och en student som studerar till socialpedagog följer en klass som saknar studiero. Dock uppger rektorn att exempelvis åtgärden med dubbelbemannade lektioner ger effekt på studiero på kort sikt, och rektorn uppger att andra åtgärder behöver genomföras för att skapa effekt

avseende studiero på lång sikt. Rektorn uppger att hen framöver kommer att se över behovet av speciallärare i språk och matematik. Enligt rektorn har hen en dialog med huvudmannen i arbetet med att skapa studiero och vilka behov och resurser som rektorn är i behov av i detta arbete.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen)

Vidare framgår av skollagen att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn är ansvarig för att ett sådant kvalitetsarbete genomförs. (4 kap. 4 § skollagen)

Av skollagen framgår att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete för att skapa studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. (5 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår att vid undervisning får endast sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning förekomma som 1. sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller 2. utgör extra anpassningar eller särskilt stöd enligt 3 kap.

Om det finns särskilda skäl får dock rektorn eller en lärare tillåta en enskild elev att använda en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning även i andra fall än som avses i första stycket (5 kap. 4 a § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår, utöver vad som angetts under avsnittet *Förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet*, att studiero är nära sammankopplat med undervisningens kvalitet. För att undervisningen ska ge eleverna goda förutsättningar till lärande behöver den vara välplanerad och välstrukturerad så att det tydligt framgår för eleverna vad de ska göra och varför. För att eleverna ska hålla fokus på det som är syftet med undervisningen bör den vara differentierad och varierad. Det ska vidare finnas tillgång till stöd och stimulans. I arbetet för studiero är det även betydelsefullt att läraren har ett tydligt ledarskap och tar ansvar för ordningen i klassrummet. Lärare kan dock inte lämnas ensamma i detta. Om ansvaret i praktiken enbart ligger på de enskilda lärarna finns det risk

för att studieron kommer att variera inom samma skola (prop. 2021/22:160 s. 41).

Av förarbetena framgår vidare att ett långsiktigt och förebyggande arbete med att skapa en god lärmiljö för eleverna är det viktigaste för att säkerställa både trygghet och studiero. Utan ett förebyggande arbete riskerar skolor att fastna i ett reaktivt och åtgärdande arbete där problemen ständigt återkommer. Lärarnas tid och kraft går då åt till att hantera ordningsstörningar i undervisningen, i stället för att skolan genom ett förebyggande arbete ger förutsättningar för alla elever att vara fokuserade på lärande. (prop. 2021/22:160 s. 38).

Vidare uttalas i förarbetena att frånvaron av ordningsstörningar är en viktig aspekt av studiero. Det behövs bland annat väl förankrade ordningsregler på skolan och ett gemensamt arbetssätt hos personalen för att upprätthålla dessa. Elevers möjlighet till studiero påverkas dock av flera processer på skolan, och är tätt förknippat med faktorer som undervisningens kvalitet, lärarens ledarskap och skolans arbete med stöd. (prop. 2021/22:160 s. 43)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans förebyggande arbete för att skapa studiero. Ett förebyggande arbete innefattar att följa upp och kartlägga nuläget, analysera behov som finns i verksamheten och att identifiera hinder som finns för att elever ska tillförsäkras studiero samt genomföra åtgärder för att undanröja sådana hinder.

Av tillsynen framgår att verksamheten följer upp och analyserar resultatet av uppföljningen av elevernas upplevelse av studiero till viss del. Dock framgår av lärarintervju att studieron är mindre bra under en lektion där två klasser undervisas tillsammans. Av intervju med rektorn framgår att det inte kommit till rektorns kännedom att studieron skulle vara mindre bra på lektioner där klasser undervisas tillsammans. Utifrån ovanstående bedömer Skolinspektionen att det är gjort sannolikt att skolan i sin uppföljning av studiero inte kartlagt hur studieron upplevs i respektive klass och år i sin helhet, och att skolan därutöver inte identifierat samtliga hinder som finns för att elever ska tillförsäkras studiero.

Såvitt framgår av intervju med rektorn har vissa omständigheter som skapar hinder för att tillförsäkra eleverna studiero inte identifierats. Bland annat har det framkommit i intervju med lärare att vissa lärare anser sig sakna förutsättningar att ge extra anpassningar till alla elever som är i behov av det i de klasser där studieron är mindre bra. I tillsynen framgår vidare att elever från en av dessa klasser stör undervisningen då de inte förstår vad de ska göra under lektionerna. Därtill framgår i tillsynen att det finns elever i samtliga år som är språksvaga, och lärare bedömer att samtliga lärare behöver arbeta mer språkutvecklande. Att elever ges den

ledning och stimulans samt de stödinsatser som de behöver är en förutsättning för att dessa elever ska ges goda förutsättningar att koncentrera sig på undervisningen och därmed tillförsäkras studiero. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen behöver se till att dessa omständigheter följs upp och att det analyseras vilka hinder som finns för att elever ska tillförsäkras studiero och utifrån det vidta åtgärder.

Vidare visar tillsynen att skolan identifierat hinder som finns för att elever ska tillförsäkras studiero och vidtagit åtgärder för att undanröja dessa hinder genom bland annat gemensamma strukturer för undervisningen och införandet av specifika regler för vissa klasser där studieron är problematisk. Dock framgår av tillsynen att lärare agerar olika när en elev stör studieron, där vissa lärare följer skolans konsekvenstrappa medan andra lärare ger elever fler chanser innan det blir en konsekvens av det ordningsstörande beteendet. Vidare visar tillsynen att trots att skolan infört specifika regler i vissa klasser för att tillförsäkra eleverna studiero ser inte alla lärare till att reglerna efterlevs. Att vissa lärare inte tillämpar de regler som skolan gemensamt kommit överens om för att undanröja hinder för studiero riskerar att medföra att de åtgärder som vidtagits inte får tillräcklig effekt. Trots att rektor i intervju uppger att lärares gemensamma strukturer och arbetssätt i arbetet med studiero diskuteras kontinuerligt under arbetsplatsträffar har det i tillsynen inte framkommit att några riktade åtgärder vidtagits vad gäller exempelvis gemensamma förhållningssätt eller kompetenshöjande insatser kopplade till lärares ledarskap i klassrummet.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete avseende att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enbart får användas enligt lärares instruktioner, om det utgör en extra anpassning eller särskilt stöd, eller om användandet är motiverat som särskilda skäl. Av tillsynen framgår att det förekommer att elever använder mobiltelefonen till annat än undervisning, och att det varierar huruvida lärare ser till att så inte sker. Att elever använder mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning utan lärares tillåtelse leder till bristande studiero i form av såväl störande inslag – vilket leder till att elever inte kan koncentrera sig på lektionerna – som att eleverna ägnar sig åt annat än skolarbetet.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Fria Läroverken i Sverige AB:s verksamhet vid Fria Läroverken Norrköping uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av behöriga och legitimerade lärare, kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck, extra anpassningar, skolans förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa trygghet samt skolans förebyggande arbete för att skapa studiero. Det finns därför skäl att förelägga Fria Läroverken i Sverige AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Anmälan till rektorn om behov av utredning av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att skolan har en rutin som ska följas om det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att eleven getts extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Enligt lärare, elevhälsan och rektorn dokumenterar lärare i ett digitalt system hur det går för eleven i respektive kurs och vilka extra anpassningar eleven ges. Därefter går mentorn igenom sina mentorselever, och mentorn gör en anmälan till rektorn om behov av utredning av särskilt stöd om en elev befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar. Rektorn uppger att även lärare och övrig skolpersonal har möjlighet och rätt att göra en anmälan till rektorn. Rektorn uppger att det enligt rutin är mentorn som gör en anmälan till rektorn då mentorn har en överblick över sina mentorselever.

Av informationsinhämtningen framgår att personal för ett stort antal elever anmält elevers behov av utredning av särskilt stöd till rektorn under läsåret 2023/24 och läsåret 2024/25.

Av intervju med lärare framgår dock att det finns ett antal elever på skolan som, trots extra anpassningar, befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas men som inte anmälts till rektorn. En lärare uppger även att det på skolan finns många elever som utifrån begränsade språkkunskaper inte kommer att uppfylla dessa betygskriterier, trots extra anpassningar, men som inte anmälts till rektorn. Av intervju med rektorn framgår dock att rektorn är av uppfattningen att skolans rutin följs och att alla elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd anmäls till rektorn.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all

personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga (3 kap. 7 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens bedömer att det finns brister i skolans arbete med att anmäla till rektorn om behov av utredning av särskilt stöd. Tillsynen visar att det finnstett fåtal elever på skolan vars behov av särskilt stöd inte anmälts till rektorn, trots att de befaras inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och trots att de getts stöd i form av extra anpassningar. Rektorn är dock av uppfattningen att skolans rutin följs och att elever anmäls till rektorn när behov av utredning av särskilt stöd föreligger. Skolinspektionen finner inga skäl till att ifrågasätta lärares bedömningar, trots att rektorn är av en annan uppfattning. Detta med hänsyn till att det centrala i avvägningen om en anmälan till rektorn ska göras grundar sig på huruvida läraren bedömer att stöd i form av extra anpassningar är tillräckligt för att eleven ska kunna uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas eller inte.

Om en anmälan till rektorn inte görs när det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots extra anpassningar, och elevens eventuella behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha behov av och rätt till enligt skollagen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Fria Läroverken i Sverige AB:s verksamhet vid Fria Läroverken Norrköping uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan om behov av utredning av särskilt stöd. Tillsynen visar att ett stort antal elever har anmälts till rektorn i behov av utredning av särskilt stöd, samtidigt som lärare uppger att det finns ett fåtal elever vars behov av

utredning av särskilt stöd inte anmälts till rektorn. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Fria Läroverken i Sverige AB en anmärkning.

X Hans-Göran Arvidsson

Beslutsfattare
Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

X Victoria Eriksson

Föredragande
Signerat av: Victoria Eriksson